

JÖNKÖPING UNIVERSITY
*School of Education and
Communication*

De tysta hjältarna

Kurdiska kvinnor i den turkisk-kurdiska konflikten

av

Violeta Isacsson

KURS: Globala Studier 61–90

PROGRAM: Internationellt Arbete-Globala Studier

FÖRFATTARE: Violeta Isacsson

TERMIN: HT/2017

Examinator: Klas Borell

Handledare: Marco Nilsson

Sammanfattning

Den väpnade konflikten mellan den kurdiska PKK-gerillan och den turkiska staten har pågått med varierande intensitet sedan början av 1980-talet och orsakat tiotusentals dödsskjutningar, och fördrivit ett stort antal civila i sydöstra Turkiet. De sociala och politiska spänningarna, som till exempel gäller ekonomisk rättvisa och erkännande av den kurdiska etniska och kulturella identiteten, har oroat den turkiska staten sedan den bildades efter det Ottomanska rikets kollaps. Även om ett ökande antal studier har beskrivit och analyserat dessa spänningar visar en översyn av tidigare litteratur att endast några av de tidiga studier fokuserade på hur kvinnor har upplevt dessa spänningar.

Intresset för ämnet väcktes hos mig på grund av min turkiska bakgrund. Jag är född och uppväxt i ett land där turkar är i hög grad diskriminerade av landets majoritet. Jag känner väl känslan av diskriminering och isolering inte bara som en turk utan även som en kvinna. Därför bestämde jag, som är ursprungligen turk, att skriva om den turkisk-kurdiska konflikten ur ett genusperspektiv. Fokus ligger på kurdiska kvinnors känslor och erfarenheter i den turkisk-kurdiska konflikten som pågått länge i Turkiet.

Studien syftar till att analysera hur kurdiska kvinnor uppfattar och upplever de sociala, ekonomiska och politiska spänningarna i skuggan av det rasande inbördeskriget mellan PKK och den turkiska staten. Studien fokuserar först på att identifiera källor till konfliktrelaterad stress som är specifika för kvinnor och analyserar sedan de strategier som kurdiska kvinnor använder för att hantera denna stress. Det empiriska materialet består av fokusgruppintervjuer som genomfördes våren 2017 i Istanbul, Ankara och Diyarbakir med totalt 35 kvinnor. Studiens resultat visar att kurdiska kvinnor möter daglig diskriminering och förtryck som riktar sig direkt mot dem, och samtidigt upplever de alla dessa negativa fenomen genom deras familjemedlemmar. De är tvungna att hålla tyst om sina känslor, rädslor, upplevelser, behov och sorg för att kunna skydda sin familjs liv.

Nyckelord: Genus, kurdiska kvinnor, kvinnor i Turkiet, turkisk/kurdisk konflikt.

Summary

The armed conflict between the Kurdish PKK guerilla and the Turkish state has continued with varying intensity since the early 1980s, causing tens of thousands of casualties and displacing large numbers of civilians in South Eastern Turkey. However, the social and political tensions, relating to, for example, economic justice and recognition of the Kurdish ethnic and cultural identity have troubled the Turkish state since its creation after the fall of the Ottoman Empire. Although an increasing number of studies that has been written describing and analyzing these tensions, a review of the early literature shows that few of the early works focused on how women have experienced them.

The interest in the subject was created by my Turkish background. I was born and raised in a country where Turks are highly discriminated against by most of the country's majority. I feel the sense of discrimination and isolation, and therefore I decided to write about the Turkish-Kurdish conflict from gender perspective. The focus is on the feelings and experiences of Kurdish women in the Turkish-Kurdish conflict that has been continuing in Turkey for a long time.

This study seeks to analyze how Kurdish women perceive and experience the social, economic, and political tensions in the shadow of the raging civil war between the PKK and the Turkish state. It first focuses on identifying sources of conflict related stress that are specific to women, and then analyzes the strategies that Kurdish women use to deal with this stress as women. The empirical material consists of focus groups interviews conducted in the spring of 2017 in Istanbul, Ankara, and Diyarbakir with a total of 35 women. The study's findings show that Kurdish women face daily discrimination and oppression directed directly against them, while at the same time experiencing all these negative phenomena through their family members as well. They must keep silent about their feelings, fears, experiences, needs and sorrows to keep their family alive.

Keywords: Genus, Kurdish women, Women in Turkey, Turkish/Kurdish conflict.

Postadress
Högskolan för lärande
och kommunikation (HLK)
Box 1026 551 11 JÖNKÖPING

Gatuadress
Gjuterigatan 5

Telefon
036/10 10 00
Fax: 036/16 25 85

Tillkännagivande

Författaren uppskattar och tackar de samarbetande myndigheterna och personerna som har samverkat och hjälpt till att denna undersökning genomfördes.

Ett speciellt tack till kvinnorna i Istanbul, Diyarbakir och Ankara som medverkade i intervjuerna. Trots den stora faran, valde de att medverka i studien ändå. Deras bidrag är stort. Tack!

Ett stort tack till min handledare Marco Nilsson, som hjälpte med att väcka tankar och vägleda mig genom detta arbete. Hans råd och betydelsefulla åsikter betydde mycket i studien.

Tack!

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	7
1.1. Bakgrund.....	8
2. Syfte och frågeställningar.....	9
3. Tidigare forskning och teoretiska utgångspunkter	9
3.1. Utbildning.....	9
3.2. Ekonomiska skäl och arbetsplats.....	10
3.3. Identitet.....	10
3.4. Medias inflytande	11
3.5. Offentliga platser.....	12
4. Metod och material.....	12
4.1. Varför fokusgruppintervjuer.....	13
4.2. Genomförande	14
4.3. Informerad samtycke	14
4.4. Urval.....	15
4.4.1. Åldersgrupp.....	15
4.4.2. Geografisk plats.....	15
4.4.3. Tid	15
5. Resultat.....	15
5.1. Konfliktens effekt på kvinnan	16
5.2. Kvinnornas strategi.....	19
6. Diskussion och slutsatser.....	21
7. Referenser.....	22
8. Bilagor.....	25
8.1. Bilaga 1: Tillvägagångssätt	25
8.2. Bilaga 2: Intervjuguiden.....	25

1. Inledning

Den väpnade konflikten mellan den kurdiska PKK-gerillan och den turkiska staten har pågått med varierande intensitet sedan början av 1980-talet och orsakat tiotusentals dödsskjutningar och fördrivit ett stort antal civila i sydöstra Turkiet. De sociala och politiska spänningarna, som till exempel gäller ekonomisk rättvisa och erkännandet av den kurdiska etniska och kulturella identiteten, har oroat den turkiska staten sedan den bildades efter det Ottomanska rikets kollaps. Även om ett växande antal studier har beskrivit och analyserat dessa spänningar, visar en översyn av tidigare litteratur att endast några av de tidiga arbetena fokuserade på hur kvinnor har upplevt dessa spänningar (Yüksel, 2006:786). Denna studie syftar till att analysera hur kurdiska kvinnor uppfattar och upplever de sociala, ekonomiska och politiska spänningarna i skuggan av det rasande inbördeskriget mellan PKK och den turkiska staten. Studien fokuserar först på att identifiera källor till konfliktrelaterad stress som är specifika för kvinnor, och analyserar sedan de strategier som kurdiska kvinnor använder för att hantera denna stress. Det empiriska materialet består av fokusgruppintervjuer som genomfördes våren 2017 i Istanbul, Ankara och Diyarbakir med totalt 35 kvinnor.

Kvinnor har ofta ignorerats genom historien i inbördeskrigen, även om dessa konflikter kan göra att kvinnor kan avvika från de traditionella könsrollerna som stridande soldater (Mason, 1992; Wood, 2008; Viterna, 2013). Kvinnornas ökande bemyndigande och jämställdhet har också förknippats med fred. Med fred ökar ofta kvinnornas makt (Hudson Ballif-Spanvill Caprioli & Emmett, 2012; Regan & Paskeviciute, 2003; Caprioli & Boyer, 2001; Caprioli, 2000). Medan samhällen som genomgår en våldsam konflikt har en hög risk för återfall efter fredsavtalet (Beardsley, 2008; Collier et al., 2003), så ökar kvinnors sociala och politiska roller samt chansen att skapa en varaktig fred (Demeritt & Nichols, 2014). Dessutom upplever och drabbas män och kvinnor mycket olika av krig. Trots att kvinnor är mindre benägna att delta i väpnade konflikter som stridande dör de oftare av krigsrelaterade problem såsom mänskliga rättigheter, infektionssjukdomar och ekonomisk förödelse (Pluemper & Neumeyer, 2006).

Kunskapen, särskilt om kurdiska kvinnors erfarenheter av den turkisk-kurdiska konflikten, är begränsad. Kurder är den största minoritetsgruppen i Turkiet och har lidit av kränkningar av politiska och kulturella rättigheter. Under det multietniska och multikulturella Ottomanska riket hade minoriteter rätt att använda sina egna språk (Hassanpour, 1992). Men när det *Kemalistiska moderniseringsprojektet* skapades 1923, efter den turkiska republiken bildades, syftade det till att skapa en etniskt, språkligt och kulturellt homogen nation och forma en stat ut ur resterna av det Ottomanska riket (Yüksel, 2006). Turkiet bedömdes vara befolkade endast av turkar, vilket lämnade turkiskan som det enda officiella språket. Till exempel fick inte Kurder ge sina barn kurdiska namn och de nekades rätten till utbildning på sitt modersmål (Skutnabb-Kangas & Bucak, 1995). Användningen av kurdiska språket i allmänhet var till och med konstitutionellt förbjudet mellan 1982 och 1991. I varierande grad under den moderna turkiska historien har det varit olagligt att skriva, publicera, sända eller prata kurdiska (Hassanpour, 1992, maj 2001). Trots de senaste rättsliga förbättringarna, som en följd av Turkiets ansökan om EU-medlemskap, finns många exempel på både öppen och hemlig politik. Internationella

människorättsgrupper har klagat på förtryck och tvångsassimilering av den kurdiska befolkningen (Skutnabb-Kangas et al., 2009).

Enligt rapporter om mänskliga rättigheter har säkerhetsstyrkorna (turkiska militären) varit inblandade i våldshandlingar mot kvinnor som trakasserier och våldtäkter (Celik, 2014). Även sexuella övergrepp mot kvinnliga fångar och sexuell stympling av kvinnliga gerillakämpar har rapporterats (Wolf, 2004). Kurderns masstvangsförflyttning till städer ledde också till ökat självmord och tvångsprostitution bland kurdiska kvinnor. (Celik, 2014). Men kunskapen om hur denna moderniseringsprocess och den efterföljande våldsamma turkisk-kurdiska konflikten har påverkat särskilt kvinnor är fortfarande obetydlig. Några av de senaste studierna om turkisk-kurdiska konflikten har alltmer fokuserat på dessa kvinnors situation (Bahar, 2015; Gökalp, 2010; Weiss, 2010; Mojab, 2001). Yüksel (2006:777) hävdar till exempel att kurdiska kvinnor blev "dubbelt marginaliserade" eftersom man å ena sidan krossade deras etniska identitet och å andra sidan blev de missgynnade jämfört med turkiska kvinnor som kunde dra nytta av moderniseringen när reformerna började i landet. Medan Yüksel (2006), Weiss (2010) Gökalps (2010) studier ägnar sig åt rösterna hos politiskt aktiva kurdiska kvinnor, syftar denna studie till att belysa erfarenheterna och uppfattningarna hos vanliga kurdiska kvinnor.

1.1. Bakgrund

Kurdiska kvinnor har sedan länge levt i förtryck med begränsade rättigheter i livet. Konflikten mellan kurder och turkar har påverkat dessa kvinnor på många negativa sätt. Det största vapnet som användes emot dem var planen att behålla kvinnorna okunniga genom att hålla dem långt bort ifrån arbetsmarknaden och utbildningen. Konflikten mellan turkar och kurder är emellertid inte en nyhet, utan deras osämja påbörjade långt innan problemet internationaliserades (Zeyrek, 2013). Den kurdisk-turkiska spänningen började redan efter Första världskriget, när Mustafa Kemal Atatürk lovade kurderna grundläggande rättigheter om kurderna deltog i varje kamp tillsammans med turkiska militären mot turkarnas fiende. Den kurdiska befolkningen uppfyllde kraven, men löften från Mustafa Kemal Atatürk (grundaren till turkiska staten), glömdes snabbt efter kriget (Zeyrek, 2013). Sedan dess har kurder kämpat för sina medborgerliga rättigheter, vilket lett till långvariga konflikter. Istället för en egen stat fick kurderna en minoritetsidentitet, *bergsmänniskor*. Konflikten mellan de två grupperna växte snabbt och orsakade även inbördeskrig vilket vi vet lite om (Zeyrek, 2013). Suat Zeyrek skriver att kurderna som idag är mellan 15 och 25 % av Turkiets population (Zeyrek, 2013) ockuperade marken inom vad som idag kallas Turkiet långt innan den moderna turkiska identiteten bildades (Sezgin & Wall, 2005:787). När det Ottomanska riket kollapsade år 1923, ersattes riket med en ny republik med en stark turkisk identitet. Grundaren av Turkiska republiken, Mustafa Kemal Atatürk skapade en stat som grundades på turkisk kultur, språk och identitet (Sezgin & Wall, 2005:787). Idag, skriver Suat Zeyrek (2005), är Turkiet en sekulär enhetsstat med republikanskt statsskick (Zeyrek, 2013). Sedan dess har Turkiet demokratiserats och blivit en allt mer integrerad del av väst. Men den stora "väggen" som kvarstår mellan Turkiet och demokratin är att landet måste erkänna kurdernas mänskliga rättigheter och existens som en etnisk folkgrupp, inte minst autonomi inom det sociala och ekonomiska området (Sezgin & Wall, 2005:787–788).

2. Syfte och frågeställningar

Syftet med denna studie är att undersöka den turkisk-kurdiska konflikten ur ett genusperspektiv, för att belysa erfarenheterna och uppfattningarna hos vanliga kurdiska kvinnor. Frågorna som studien behandlar är:

1. Hur påverkar konflikten kurdiska kvinnor i Turkiet?
2. Hur handskas kvinnorna med konflikten?

3. Tidigare forskning och teoretiska utgångspunkter

Nedan presenteras de fyra olika konfliktområden som tidigare studier lyckades undersöka. Det har visat sig att olika kvinnor hanterar konflikten på olika sätt beroende på den geografiska och de ekonomiska möjligheterna.

3.1. Utbildning

Undersökningen i artikeln *Kurdish adolescents acquiring Turkish: Their self-determined motivation and identification with L1 and L2 communities as predictors of L2 accent attainment* visar att kurdiska barn inte får en ordentlig utbildning på grund av sitt ursprung vilket kännetecknas på deras dialekt. Den kvalitativa studien som genomfördes i en turkisk skola, studerade hur betydelsefull dialekten är för kurdernas framtid. Det har visat sig att kurder diskrimineras inom skolsystemet på grund av deras dialekt. (Polat & Diane, 2013:749f). Forskarna beskriver att skolorna klassar eleverna med bokstäverna L1 och L2. De som är på nivå L1 kan mindre och de som är på nivå L2 kan mer och lärarna måste se till att undervisa alla barn på samma nivå. Polat och Diane (2013) skriver att de kurdiska barnen identifieras genom deras dialekt eftersom de har en viss brytning på turkiska som turkiska barn inte har. Detta kännetecknar deras ursprung. Forskarna skriver att varje barn behöver undervisning på både L1 och L2 nivåer, vilket kurdiska barn inte får. Studiens resultat visar också att skolan skapar utanförskap och leder till att kurdiska barn inte får ordentlig undervisning. Det leder också till en utformning av diskriminering redan i tidigt ålder bland kurdiska barnen (Polat Diane, 2013:750f).

En annan kvalitativ studie med semistrukturerade intervjufrågor som genomfördes i Yuksekova med sex familjer pekar på att kurdiska barn inte vill gå till skolan eftersom de har begränsad tillgång till utbildning vilket begränsar deras framtid (Abbas, & Yigit Hakki Ismail, 2016:300f). Forskarna återberättar familjernas berättelser som säger att skolan inte prioriteras av deras barn på grund av att de bor i ett våldsamt samhälle där barnen bevittnar släktingars tortyr och död som orsakas av den turkiska militären (Abbas, & Yigit Hakki Ismail, 2016:301; 303; 305f). Resultaten blir att dessa utbildade tjejer och kvinnor i byar och i bergen möter diskriminering, våld och rasism och längtar efter att ansluta sig till PKK- partiet. Där känner

de sig värdiga och har ett hopp att förändra kurdernas situation i Turkiet eller att slåss för rättvisa. Studien beskriver hur unga tjejer och även kvinnor påverkas djupt av denna konflikt. Resultaten blir att kurdiska kvinnan inte ser någon framtid i skolan på grund av en begränsad utbildning med förtryck från lärarna. Därför ligger deras hopp i PKK- partiet där kvinnan är respekterad och skyddad (Abbas, and Yigit Hakki Ismail, 2016:303–306).

Det har visat sig att det finns andra orsaker som lämnar den kurdiska kvinnan utbildad. Studien *The Encounter of Kurdish Women with Nationalism in Turkey* från Metin Yuksel (2006) skriver också om kvinnans utbildning. Artikeln visar en statistik som jämför utbildade och utbildade kurder och turkar. Det har visat sig att turkiska befolkningen är mer utbildade än kurderna, men inom denna smala skalan av utbildning gick endast 0,5 procent till kurdiska kvinnan. (Yuksel Metin, 2006:779). Orsaken är att den kurdiska kvinnan har varit förtryckt inte bara av staten och statliga organisationer (Kemalisterna), utan även av kurdiska nationalisterna (Yuksel Metin, 2006:779–781).

3.2. Ekonomiska skäl och arbetsplats

Studien från Polat och Diane (2013) pekar på ett till skäl till varför kurdiska barn inte utbildas. Detta beror på föräldrarnas ekonomiska tillstånd och de ekonomiska tillstånden kopplas till arbetsmöjligheterna. De flesta kurdiska barn får inte chansen att utbilda sig och utvecklas på grund av att familjens ekonomi inte tillåter det, och detta på grund av att många turkiska arbetsgivare inte vill anställa kurder, eller så förlorar kurderna sitt jobb på grund av sitt ursprung. Eftersom det är mannen som jobbar och kvinnan inte får jobba blir familjerna ekonomisk drabbade, vilket gör att familjen inte kan betala skolutgifterna och skolmaterialet för sina barn. Och vad kännetecknar kurderna på arbetsplatsen är igen deras dialekt. Arbetsgivaren hör på brytningen att personen inte är turk därför få han/hon inte jobbet (Polat & Diane, 2013:750f).

Forskaren Ozge Bahar (2015) beskriver i sin kvalitativa studie att det dåliga ekonomiska tillståndet bland kurder orsakar barnarbete. Resultaten visar att kurdiska barn börjar arbeta i tidig ålder på grund av familjens ekonomiska tillstånd. Detta eftersom staten har tvingat kurdiska befolkningen att migrera och jobba åt landet istället för att utbilda sig. På arbetsplatsen behandlas de på ett dåligt sätt med en dålig betalning (Yuksel Metin, 2006:298f), (Bahar, 2015:13–15). Tjejer får inte jobba och därför det blir pojkar i familjen som söker jobb. Detta sårar mödrarna djupt men de ser ingen annan utväg ur deras fattigdom eftersom ingen i landet bryr sig om dem (Bahar, 2015:13–15).

3.3. Identitet

Alla tio artiklar som denna uppsats behandlar beskriver hur den kurdiska identiteten förnekas av turkiska staten och att den största delen av kurdisk/turkisk konflikt baseras på denna fråga. Resultaten av det blir att ansluta sig till PKK för att visa världen att det finns kurder i Turkiet (Abbas & Yigit, 2016:301), eller att söka rättigheter inom politiken om det är möjligt (Yuksel Metin, 2006:780:786f).

Undersökningen *The Encounter of Kurdish Women with Nationalism in Turkey* beskriver väl frågan om kurdiska identiteten. Den kvalitativa studien berättar att redan från början var det bestämt (av Millet systemet i Turkiet), att folk som inte har en annan religion än islam, de ska inte få en separat identitet. I denna gruppen ingår även kurderna då deras religion är islam. Detta hände när Republiken Turkiet skulle grundas (Yuksel Metin, 2006:778). Artikeln beskriver att kurdiska kvinnans identitet förnekas i landet dels för att hon är en kvinna och dels för att hon är en kurdisk kvinna.

Deniz Gökalps (2016) studie visar att kurdiska kvinnor är dubbelt marginaliserade när det gäller deras identitet. Resultaten visar att på grund av deras identitet spelar de inte någon roll i Turkiet och om den kurdiska kvinnan inte identifieras bland de politiska och statliga organisationer, då skapar de sina egna organisationer med kurdisk identitet (Gökalp Deniz, 2016:565f).

Ayse Betul Celik (2014) genomför också en intressant kvalitativ studie med 28 kurdiska kvinnor som är inblandade i politiken om VAW (Violence Against Women). Det har visat sig att kurdiska kvinnans identitet förnekas starkt överallt i landet. Dessa kvinnor möter inte bara våld från staten och sina män, utan också orättvis behandling i samhället och nekad identitet (Celik Ayse, 2014:80–86).

Under år 2016 utfördes en litteraturstudie om kurdiska språket där resultaten visar att kurder inte bara lider av diskriminering och kränkning, utan att det som sårar kurder mest är när deras egen identitet och språk nekats i Turkiet. Kurdiska folket tillåts inte tala sitt eget språk på offentliga platser och på offentlig sektor, och om en folkgrupp inte praktiserar sitt eget språk, då förlorar gruppen sin identitet (Sezgin & Wall, 2005). Forskarna menar att det är kurdernas rätt som största minoritets grupp i Turkiet att tala fritt sitt eget språk, och inte förneka deras existens och kulturella värden. Deras identitet har alltid nekats och fortsätter att nekats även idag (Sezgin & Wall, 2005).

3.4. Medias inflytande

Dilara Sezgin och Melissa Walls (2005) studie undersöker frågan om hur kurder behandlas inom turkiska media. De skriver att diskrimineringen och kränkningen mot kurder är så uppenbar att även turkiska media inte känner dåligt samvete när de beskriver kurderna genom att använda nedsättande uttryck (Sezgin & Wall, 2005:788f). Studien utgår från Turkiets största tidning Hürriyet, där de har följt tidningens beskrivning tillräckligt länge för att konkludera att turkiska media diskriminerar kurderna inom sociala media. Tidningen förödmjucar kurderna när de beskriver dem, och ger en uppfattning om att turkar tvekar om det verkligen finns ett kurdiskt språk och en kurdisk kultur (Sezgin & Wall, 2005:787f).

Studiens resultat visar att medias syn på kurder påverkar majoritetens uppfattning på ett negativt sätt. Massmedia skapar en förtryckande miljö för gruppen och vilseleder allmänheten. Sezgin och Wall (2005), menar att media borde bygga broar mellan de två olika kulturerna såsom det passar ett demokratiskt land, men de fortsätter att bekräfta och reproducera fördomar, som bidrar till att upprätthålla en grupps arrogans över den andra

skriver författarna (Sezgin & Wall, 2005:787–788). Resultat visar också att kurderna alltid har varit presenterade som en farlig etnisk grupp eller en folkgrupp som inte borde finnas i Turkiet (Sezgin & Wall, 2005:788f).

3.5. Offentliga platser

I den kvalitativa studien *Perspectives on Ethno-National Conflict Among Kurdish Families With Members in the PKK* studeras orsakerna till varför kurdiska ungdomar, speciellt kvinnor, ansluter sig till PKK-partiet. Artikeln tar starkt upp kvinnornas känslor och upplevelser i konflikten. Den beskriver hur turkiska poliser tvingade många kurdiska familjer att lämna sina hem, sin egendom, sitt arbete, sin skola och allt som de ägde för att flytta till en annan plats. Svårigheterna och tortyren som vissa män och kvinnor upplevde, och fortsätter att uppleva, påverkar barnen och befolkningen starkt. Resultaten visar att turkiska polisen och turkiska staten har offentligt torterat och behandlat folket orättvis. De har förnedrat män inför sina barn och fru, dödat dem på offentliga platser, misshandlat kvinnor och barn på gator vilket skapade en hopplöshet bland kurdiska kvinnor som såg en enda utväg ur detta vilket var en anslutning till PKK-partiet (Abbas & Yigit, 2016:302–308). Studien beskriver också den oändliga smärtan att förlora sina barn i konflikten. För att förebygga detta bestämmer föräldrarna, eller ungdomarna själva bestämmer att ansluta sig till PKK partiet.

En annan kvalitativ studie som genomförs i Diyarbakir med en kvinnlig organisation, beskriver hur kurdiska kvinnor har politisk medvetenhet och förmåga att söka rättvisa i juridiska, politiska, socioekonomiska och kulturella villkor. Detta eftersom de länge har vittnat om våld på de offentliga platserna och gatorna. De har sett och upplevt hur turkiska polisen förnedrar och mobbar kurder framför många, och hur staten lämnar den kurdiska befolkningen utan mat, utan arbete och utan utbildning (Gökalp Deniz, 2010:565–567).

4. Metod och material

Studien genomfördes med hjälp av kvalitativ metod där halvstrukturerade intervjufrågor användes. Intervjufrågorna innehåller en öppen fråga och en hjälpfråga för att hjälpa respondenterna att hålla sig till ämnet (Hylander, 2001). Fördelen med halvstrukturerade intervjufrågor var att deltagarna kunde tala fritt utan att vara begränsade inom några skrivna frågor. Jag fick mycket information om konflikten från kvinnorna då de hade friheten att diskutera och berätta sina känslor. Nackdelen med metoden är att kvinnorna ibland bredde ut sig för mycket och började gå ut från ämnet. Men med hjälp av hjälpfrågan fick jag dem att gå över på rätt spår igen.

Respondenterna som deltog i studien var samtidigt informanter då de svarade inte endast på frågorna som studien presenterar, utan försåg forskaren med information. Deltagarna var kvinnor mellan 29 och 60 år och åldern valdes avsiktligt för att kunna se och bedöma om konflikten har förändrats genom tiden, och om kvinnor från den tidigare generationen upplevde samma problem på samma sätt som den nya generationen.

Det empiriska materialet består av fokusgruppintervjuer som genomfördes våren 2017 i Istanbul, Ankara och Diyarbakir. Medan de flesta kurder bor i östra Turkiet finns det betydande diasporor inom landet. Denna geografiska variationen syftar till att fånga upp erfarenheterna från ett brett utbud av kurdiska kvinnor. Istanbul är en storstad på den turkiska västkusten, dit många kurder har migrerat på jakt efter ett bättre liv. Ankara är huvudstaden belägen mer mot centrum av landet som också har en betydande diaspora av kurderna. Diyarbakir är den största staden i den kurdiska regionen i östra Turkiet, som har upplevt tunga strider, särskilt i stadsområden under det gångna året. De svarandes ålder varierar från 29 till 60 som det anges ovan. De flesta saknar högre utbildning, medan vissa av dem har studerat på universitet. Med tanke på att de flesta kurdiska kvinnorna i Turkiet tillhör de socioekonomiskt lägre klasserna ger respondenterna en bra och omfattande bild av de kurdiska kvinnorna. Gruppen bestod av kvinnor som kände varandra och träffades ofta för att diskutera sina liv med varandra. Alla intervjuer genomfördes på turkiska som senare översatts till svenska. Fördelen är att författaren kan turkiska och kunde få den behövande informationen direkt utan tolk. Respondenternas identitet kommer att anonymiseras för att skydda deras identitet. De som intervjuas i Ankara kommer att identifieras med bokstaven A, medan de som intervjuas i Istanbul och Diyarbakir kommer att tilldelas bokstäverna I respektive D.

4.1. Varför fokusgruppintervjuer

Fokusgruppintervjuer används bl.a. när man vill studera attityder, värderingar och komplexa fenomen som uppstår i social interaktion. Den fokuserade intervjun karaktäriseras av att de personer som intervjuas har en gemensam upplevelse. De har t.ex. lyssnat på ett gemensamt program, sett en film eller läst samma bok (Hylander, 2001:2f). I detta fall används de kurdiska kvinnornas upplevelser som har sett och gått igenom en och samma konflikt men upplevt den på olika sätt. Den positiva delen är att de sitter i en grupp och pratar om samma problem, vilket gör att de inte känner sig ensamma som i en enskild intervju. De ser och hör att andra också har gått igenom samma konflikt och när en deltagare vågar tala, inspireras de andra att också våga tala mer fritt. Med hjälp av de andras berättelser kan deltagarna erinra sig sådant som de annars inte skulle ha kommit ihåg. Forskaren får därigenom snabbt ett stort antal varierande synpunkter och åsikter (Hylander, 2001:3).

Nackdelen är att de risker författarna diskuterar är t.ex. rivalitet om ledarrollen. Bland deltagarna kan det dyka upp informella ledare som tar monopol på samtalen. Flera deltagare kan agera ledare och sinsemellan helt dominera scenen. De kan också strukturera ämnet för de andra deltagarna så att variationsvidden minskar istället för ökar. Med många deltagare finns det alltid risk för att en eller fler talar om ovidkommande spörsmål under en längre tid. Deltagarna kan också avbryta varandra så att vissa deltagare förhindras att fördjupa sina berättelser (Hylander, 2001:3f). Detta hände några gånger under intervjutiden i Diyarbakir. Det var den äldsta kvinnan som tog makten och talade mest. Hon kunde avbryta de yngre kvinnorna för att rätta till eller tillägga kommentar.

4.2. Genomförande

Studien genomfördes med hjälp av semistrukturerade intervjufrågor (Bilaga 2), där trettiofem kvinnor mellan åldern 29 - 60 år var deltagande. Tio i Istanbul, tio i Ankara och femton i Diyarbakir. Kvinnornas ålder valdes avsiktligt för att kunna använda deras livshistoria från det förflutna och relatera till den nuvarande situationen. Detta för att kunna jämföra på vilket sätt har kurdisk/turkisk konflikten påverkat kurdiska kvinnorna genom tiden, samt hur har detta fenomen utvecklats. Därför behövdes information från både den gamla och unga generationen.

Författaren använde sig av sina lokala kontakter i Istanbul och Ankara som hjälpte till att samla in kvinnorna och erbjuda en plats där undersökningen implementerades. Vi träffades i ett hem där vi satt och började med fika. Under fikaten presenterade jag mig själv och berättade lite om mitt liv och mitt syfte med besöket. När de fick veta att jag också var mor skapades det en mjukare atmosfär eftersom vi delade en identitet (moderskap). Detta hjälpte kvinnorna att öppna sig mera (Sen, 2007). Efter min presentation fick deltagarna utrymme att presentera sig själva, utifrån några grundfrågor som presenteras nedan.

1. Vad heter du?
2. Hur gammal är du?
3. Familjesituation – gift/skild/ensamstående.
4. Har du barn? Hur många (kön)?
5. Vad är din sysselsättning? Arbetslös/jobbar/studerar/hemmafru

När en avslappnad atmosfär skapats fortsatte implementeringen med ytterligare information om studien och sedan började intervjun med kvinnorna. Intervjun genomfördes under en avslappnad miljö utan att någon störde oss.

Den samlade data lästes, översattes och renskrevs för att få en helhetsbild av allt material. Därefter tematiserades materialet och relevanta citat valdes med försiktighet som är lämpliga och betydelsefulla för studien.

4.3. Informerad samtycke

Innan jag gick vidare med intervjun fick jag fråga om respondenterna/informanterna vill delta i studien för att kunna få ett samtycke av dem. Kvinnorna informerades om syftet och helheten av studien och jag fick deras godkännande (informed consent). Jag fick använda deras information i min studie om jag inte använde inspelning/mobil, lovar sekretess och behåller deras identitet konfidentiellt. Rädslan för deras och familjemedlemmarnas liv kändes direkt för att deras röst förändrades när de bad om anonymitet. Författaren lovade konfidentialitet och använde sig av anteckningar. Det är svårare att hänga med när man skriver och mycket lättare med inspelning då man inte missar något av intervjun. Vissa av citaten är långa och viktiga. Därför fick jag be dem repetera det de har sagt för att skriva ner det exakta orden. Fördelen med inspelning är stor för då missar man ingenting viktigt. Men då skulle studiens genomförande varit omöjligt. Sedan började intervjun med den första öppna frågan från intervjuguiden (bilaga 2).

Informanterna hade friheten att prata och berätta fritt om sina åsikter, livshistoria och tankar. Det var några gånger där främst de äldre kvinnorna började breda ut sig genom historien och gå ut från ämnet. Med hjälp av följdfrågan som finns i intervjuguiden (bilaga 2), fick de återgå till ämnet.

Intervjuerna i Istanbul pågick i tre timmar, i Ankara i två timmar och i Diyarbakir i fyra dagar. Författaren är medveten om att 35 kvinnors åsikter och upplevelser, inte presenterar alla kurdiska kvinnors åsikter i Turkiet men de omfattade problemet relativt bra. Deltagarnas tankar och åsikter utgår från händelserna som de bevittnar och upplever i Istanbul Ankara och Diyarbakir.

4.4. Urval

För denna studie valdes tiden, åldersgruppen och de geografiska platserna avsiktligt. Nedan presenteras anledningen till detta.

4.4.1. Åldersgrupp

Ålder valdes avsiktligt såsom det påpekas ovan, och detta för att kunna jämföra på vilket sätt kurdisk/turkisk konflikten har påverkat de kurdiska kvinnorna genom tiden. För att belysa hur detta fenomen utvecklats, behövdes information från både den äldre och unga generationen.

4.4.2. Geografisk plats

De tre olika städerna valdes också avsiktligt då de flesta kurder bor i östra Turkiet och finns det betydande diasporor inom landet. Denna geografiska variationen syftar till att fånga upp erfarenheterna från ett brett utbud av kurdiska kvinnor. Syftet med de olika geografiska platserna är också att jämföra hur de känner sig om utbildning, den ekonomiska situationen och arbete/skola (i förhållande till konflikten) i Istanbul och Ankara som är mera moderna städer än Diyarbakir.

4.4.3. Tid

Intervjutiden i Istanbul pågick i tre timmar med tio kvinnor, i Ankara hade vi mindre tid och intervjun pågick i 2 timmar med 10 kvinnor och i Diyarbakir handlade det om fyra timmar med 15 kvinnor. Anledningen till de olika tiderna är att vi hade inte så mycket tid i Istanbul och Ankara. Jag stannade i två dagar på både platserna och jag kunde använda hemmet i Istanbul för tre timmar och i Ankara för två. I Diyarbakir jag var tvungen att stanna i fyra dagar så att den turkiska polisen inte misstänkte att jag är där för en vetenskaplig studie. Detta skulle varit farligt både för mig och för kvinnorna som ställde upp.

5. Resultat

Resultaten visar att kurdiska kvinnor har betalat och fortsätter att betala ett högt pris i denna konflikt. De betalar inte bara med sina liv, utan också med gömda känslor som de inte vågar visa eller släppa ut, för att det kan bli värre och någon av familjemedlemmarna kan dö.

5.1. Konflikten effekt på kvinnan

Hur påverkar den turkisk-kurdiska konflikten kurdiska kvinnor? Under tiden intervjuerna genomfördes (fyra dagar), var Diyarbakir en nära övervakad stad av den turkiska armén och säkerhetsstyrkorna på grund av den våldsamma konflikten som hade förvandlat flera städer i östra Turkiet till ruiner. Redan förra året hade staden skakats efter tre månaders strid mellan säkerhetsstyrkorna och det militanta kurdiska arbetarnas parti (PKK) (Sevinclidir, 2016). De kurdiska kvinnorna som bor i Diyarbakir upplevde generellt konfliktrelaterad stress som orsakades av rädslan för att bli dödade eller skadade. Som svarande D1, en medelålders kvinna från Diyarbakir, relaterade: "Det handlar om konflikter, bomber, explosion, tårar, oro, stress och en konstant rädsla för att någonting kan hända oss varje sekund!" Respondent D3 oroande också över hur Konflikten berörde barnen särskilt:

"Konflikten är allt våra barn pratar om. Bomber och granater från turkiska militären har blivit leksaker till våra barn. De leker på platser som militären har förstört eller bombat men inte på fina lekplatser. Jag ser på TV hur små barn leker på fina lekplatser och gungar på färgade gungor. Det enda lekplatsen våra barn har, är förstörda vägar, och bombade fält. Vet du hur mycket det gör ont i en mors hjärta när jag ser mina barn och deras kompisar att de är ute och springer efter en gammal boll? Har du någonsin upplevt känslan av hopplöshet..."

Ibland blir kurdiska kvinnor det direkta målet för tortyr och våld. Svarande A4, en ung kvinna som flydde från Diyarbakir till Ankara relaterade en berättelse som en nära släkting till henne berättade:

"Hon såg den turkiska polisen döda en man. De sa till henne att hon skulle säga att det var hon som dödade mannen, men hon vägrade. De tog henne, knöt hennes händer till ett staket och gav henne elektriska stötar. Hennes man, mor och andra släktingar var ute och hörde henne skrika på grund av tortyren. Hon var aldrig densamma igen. De förstörde hennes förhållande med hennes man. Hur kan kurdiska kvinnor ha ära, värdighet när den turkiska polisen kan komma in för att ta oss och göra vad de vill med oss? Hur kan vi inte prostituera? Hur kan vi tänka på en framtid när de förstör våra drömmar redan när vi är små?"

När svaranden A5 hörde berättelsen svarade hon: "Du har rätt. Vi lever också i rädsla i Ankara, men det går inte jämföra med livet i Diyarbakir! Det är lugnt så länge PKK inte har attackerat någonstans. När det händer då börjar konflikter över hela staden." En annan dimension i konflikten är hur kvinnor upplever våld mot sina män och barn. Hon förklarade vidare:

"Vi vågar inte gå ut för att vi är rädda att turkiska polisen kan attackera oss, eller säga någon förödmjukande ord till oss och våra män kan hamna i slagsmål. Sedan kommer vi aldrig se dem (våra män). Det var förra månaden när min granne gick ut med sin dotter och sin man och poliserna på gatan sa ett ord emot kvinnan framför hennes man och de hoppade på varandra. Sedan polisen fängslade honom och torterade honom i flera dagar. Kvinnas liv rasade för att detta hände på grund av

henne. Hon kände sig skyldig för allting även om det var inte hennes fel. Vi får skuld känslor när vi inte gör något fel.”

Den äldsta kvinnan i gruppen, D2, nu mormor, förklarade hur sådana bekymmer leder kvinnor att inte berätta för sina män och söner om sina bekymmer och upplevelser av diskriminering:

”Vi kan inte berätta för våra män eller våra pojkar om vad som händer i våra liv och vilka vindar som blåser i vårt hjärta för att vinden i mig skulle få min man att begå ett misstag. Då skulle vinden i mitt hjärta förvandlas till en oändlig storm när de fångslar honom eller dödar honom. Till exempel har jag aldrig kunde berätta om hur min dotter behandlades i skolan när hon var liten. Läraren kastade ut henne från klassen framför alla och sa gå härifrån du är smutsig och dina ögonbryn är tjocka. Det syns att du är kurd. Min man skulle gå till skolan för att söka flickans rätt, men då skulle lärarna säga att han är en terrorist från PKK. Därför håller jag tyst och pratar med min dotter och vi gråter och ber tillsammans. Jag har aldrig berättat för min man och mina söner om hur mycket jag har lidit av det som hände min egen familj. Det har hänt så mycket med min man och jag har lidit i smyg med min dotter. Männerna hade tillräckligt mycket med bekymmer i sina vardagliga liv. Jag var tvungen att vara den starka personen och uppmuntra min man.”

Efter att ha hört berättelsen svarande respondent D4: "Så här har vi kurdiska kvinnor försökt att hålla våra män vid liv, genom att hålla tyst om allt." Men när konflikten leder till hennes mans död, inte bara barnen utan speciellt kvinnan får ofta bära en tung börda. Respondent D4 berättade hur hon upplevde en sådan tragisk händelse:

”Min son var liten och lekte ute med sina kompisar framför vår lägenhet när militären eller Hizbollah (jag vet inte vem det var, ingen vet för att de hade masker på sig) kom och sköt min man. Det kom en grupp i en bil och sköt min man framför min son och hans kompisar. När nyheten kom till mig svimmade jag. Min lilla son såg sin far dö framför hans egna ögon... Hur skulle jag vara stark och ta hand om honom, hur skulle jag vara med honom och uppfostra honom?”

Livet i konfliktzoner kan vara full av rädsla och förödande. Men dessa rädsor var inte bara begränsade till konfliktzoner. Vissa kvinnor sa även att en tystnadskultur har uppstått i Turkiet om speciellt kvinnors erfarenheter av konflikten. Respondent I1 är ursprungligen från Mardin men bor nu i Istanbul. Hon beskrev en allmän tystnad bland kurdiska kvinnor som bor i Turkiet.

”Det är så irriterande, orättvist och störande att ingen kan höra våra röster. De kan inte höra oss eftersom landet har lärt oss att vara tysta när vi borde klaga. De kan inte höra oss eftersom vi bara ropar och ropar om hjälp i vårt hjärta. Vår sorg hörs bara av oss och den stannar inom oss. De har lärt oss med rädsla att vara tysta. Om vi pratar, dör vi, våra barn och våra män.”

Kurdiska kvinnor och deras familjer är också föremål för diskriminering på offentliga platser och på arbetsmarknaden såsom den tidigare forskning visar. Respondent I2, en ung kvinna

som också flyttat från Mardin till Istanbul på jakt efter ett bättre liv, förklarar att även när det inte hotar ens liv är det bättre att inte klaga: "Vi är naturligtvis tysta. Våra barn i skolan är rädda för att säga att de är kurder, för annars kommer det bli slagsmål och lärarna bryr sig inte om våra barn. När de hör ett kurdiskt namn, som min dotters namn ... skäller de." Hon förklarar vidare:

"Min brorson heter Abdullah och vi kallar honom APO, och han blir kallad för terrorist i skolan, för att han har samma namn som PKK ledaren Abdullah Öcalan. De leder till slagsmål. Vi har försökt att prata med lärarna men det hjälper inte. På grund av detta vill inte pojken gå till skolan. Han började skolka, röka och gå någon annanstans under skoltid. Lärarna uppmuntrar inte honom och barnen diskriminerar honom. Ingen vill se sina barn diskriminerad, ledsen eller behandlad som mindervärdig. Oftast händer det saker med våra barn eller med oss när vi ska handla, men vi kvinnor blir tvungna att hålla det hemligt för våra män. Det kan bli värre om de vet.

Kvinnor vågar inte klaga offentligt om diskrimineringen som de och deras familjemedlemmar upplever. De vågar inte heller berätta allt som de och deras barn upplever för sina män, för att de fruktar att detta bara kan bli värre, om mannen skulle känna sig tvungen att försvara sin familj och familjens ära. Anledningen till denna rädsla kan potentiellt återfinnas i lokala patriarkaliska uppfattningar av ära som är kopplade till kvinnans blygsamma beteende, men även integriteten hos landet (Wolf, 2004). Respondent 13, en medelålders kvinna, förklarar skillnaden mellan hur konflikten påverkar kvinnor och män, och hur kvinnor hemma påverkas av deras makars erfarenheter i det offentliga rummet:

"De (mannen) rör sig mer utanför hemmet och de hamnar i konflikter oftare. Vi upplever det mesta av den kurdiska-turkiska konflikten genom dem, genom deras beteende mot oss, vi ser genom deras ögon. När de kommer hem efter att ha blivit orättvist behandlade på jobbet eller i offentliga platser, och de inte kan få sina röster att höras, kommer de hem och bråkar med oss. De är förtryckta av turkarna utanför, och de förtrycker oss hemma. Ibland kunde jag inte förstå min mans beteende, men senare insåg jag att han beter sig så för att han är förtryckt av turkarna och detta måste komma ut på något sätt, och ofta kom det på mig eller barnen."

Respondent I4, en yngre kvinna, berättar också hur hon påverkas av sin mans erfarenheter på jobbet när han är diskriminerad och inte kan uppfylla sin potential att stödja sin familj såsom han önskar: "När han kommer hem är han irriterad och ledsen och vill inte prata med mig. Han blir irriterad nästan på vad som helst. Respondent A1, en medelålders kvinna som hade flyttat från Diyarbakir till Ankara, hävdade att roten till problemet inte bara är regeringens politik utan den bild som många turkar har av kurdererna:

"Våra människor heter terrorister, tjuvar, mördare, bergsfolk, inkompetenta, vilda. De säger också att våra kvinnor är prostituerade. Men varför är dessa tjejer där [i baren]? Har någon frågat dem? Ingen vill gå på denna vägen, men staten har tvingat oss för att de begränsar våra utbildningsmöjligheter. Ingen utbildning, inget jobb. De

kastade oss som djur till platser och byar där vi inte tillhörde, där inte ens ett djur kan överleva, men vi måste överleva för våra barns skull."

5.2. Kvinnornas strategi

Respondent D4 förklarade att "tidigare var det en gemensam strategi för kvinnor att gå med i PKK eftersom vi inte kunde se en framtid eller en lösning på våra problem. Vi visste att ingen bryr sig om oss, förutom PKK. Vi kände oss säkra med PKK. Våra barn ville hellre dö i strid mot den orättvisa staten. Men nu vill de utbilda sig istället för att gå med i PKK." Eftersom kvinnor inte kan berätta för sina män hur de känner sig, för att är rädda att sakerna bara skulle bli värre, har de skapat sina egna nätverk av kvinnor. De kan "gråta hemma" med sina döttrar, men träffas också med andra kvinnor för att diskutera sina erfarenheter och känslor. Vissa kurdiska kvinnor undviker att vistas i de offentliga platserna för att inte bli föremål för brott som kan dra sina män till att försvara sin ära. Men de kan mötas i säkra utrymmen, till exempel i varandras hem för en kopp te. Dessa nätverk gör också dessa fokusgruppsintervjuer möjliga. Respondent D4 förklarar vikten av sådana sammankomster när det inte finns några andra erbjudande:

"Så här har vi alla kurdiska kvinnor försökt att hålla våra män levande, genom att hålla tyst om allt. Istället samlas vi och pratar om alla saker som vi har gått igenom och delar våra bekymmer om hur det kommer att sluta. Titta på mitt hår. Titta på håret hos alla kurdiska kvinnor som är över 30 år och se att alla har grå hår. Varför? För att allt vi ser och upplever det håller vi inne i oss. Det är psykologisk tortyr mot oss!"

Det har varit stora skillnader mellan turkarnas och Kurdernas utbildningsnivå. Gündüz-Hosgör och Smit (2002), visade att mer än 70 procent av de kurdiska kvinnorna inte hade fullgjort grundskolan jämfört med turkiska kvinnor 22 procent. Endast 0,5 procent av de kurdiska kvinnorna hade mer än gymnasieutbildning, mot nästan 5 procent av de turkiska kvinnorna. En strategi som hela familjer använder för att skapa sig ett bättre liv är att flytta från kurdiska områden till platser där barnen kan få en bättre utbildning. Svar A1, frågar: "Min dotter, hur tror du det känns för mig som en mamma. Det skär genom mitt hjärta, det gör ont när man inte kan ändra på hur det är. "Hon berättade att migration är det sista alternativet för många familjer som lever ett desperat liv, men kan också ge en känsla av att de inte tillhör där de befinner sig:" Våra barn börjar nu få en utbildning som finns i större städer. Det är därför jag är här [i Ankara], på grund av mina söner. De studerar och arbetar här, och jag flyttade hit med dem. Men jag saknar Diyarbakir "

Tvångsmigrationen från de kurdiska provinserna började på 1970-talet, främst av ekonomisk anledning. Men på 1980- och 1990-talet ökade migrationen på grund av den våldsamma konflikten mellan PKK och den turkiska staten. Tusentals byar förstördes och upp till 3 miljoner kurder blev förskjutna (Wedel, 2000:182).

Den äldre respondenten D2 sa att situationen är särskilt svår när kurderna tvingas migrera:

"När det är en tvångsflyttning, vi förlorar allt. Våra hem, våra fält, våra liv, vår identitet. Det är svårt att börja från början överallt. Många familjer var tvungna att flytta till Istanbul och där förlorade de sig helt. Flickor tvingas till prostitution och pojkar tvingas sälja droger. Dessa saker är skam och död för oss."

Denna situation ger upphov till en ond cirkel som inte bara gör det svårt att äntligen få en utbildning men också skär banden mellan släktingar och rötter: *"Denna tjejen kan aldrig åka hem igen. Hon kan aldrig vara samma tjej igen."*

Livet i de främst turkiska områdena skapar nya utmaningar, men det kan vara bättre för dem som lyckas få en utbildning och ett jobb. Men i dessa nya sociala utrymmen finns det ett behov av att inrätta nya strategier. Svar A2, en ung kvinna som bor i Ankara är utbildad och har ett jobb. Hon förklarar att man kan få ett bättre liv och ett bra jobb genom att gömma sin kurdiska identitet:

"Livet är helt okej så länge ingen vet att du är en kurd. Ibland, särskilt på jobbet måste du gömma din identitet för dina kollegor, om de är turkar. Men det är inte lätt att ha en skyddad identitet. Människor frågar dig vart kommer du ifrån, och då måste du svara på frågan. Vi vill inte förneka att vi är kurder. Så snart de hör Diyarbakir, Mardin eller någon annan stad i sydöstra Turkiet separerar de sig från oss och börjar prata bakom ryggen."

Respondent A3, också en ung kvinna som bor och arbetar i Ankara säger att "här har vi bättre chans att klaga och få våra röster att höras, fler möjligheter att utbilda oss själva och få ett jobb, även om de ger oss det värsta jobbet." Hon förklarar vidare att kvinnor som utbildar sig och arbetar förändrar den traditionella familjedynamiken, men detta måste göras.

"Våra män vill naturligtvis inte att kvinnor ska arbeta, men vi måste förändra detta nu. Våra tjejer måste utbilda sig själva så att vi kan förhindra det som hände tidigare att det händer igen. Om vi utbildar våra barn finns det en mindre risk för att konflikten mellan turkar-kurder fortsätter. Vi vill inte att de ska behandla oss orättvist och föröda oss. Vi vill inte se våra tjejer i en bar som säljer sig bara för att de inte har något annat alternativ. Nej, vi vill inte ha det!"

Jämställdhetsnivå har förknippats med minskad risk för våld och konflikt inom staten (Caprioli, 2005). Speciellt ökat deltagande av kvinnorna i parlamentet minskar risken för inbördeskrig (Melander, 2005a) och risken för politiska fängelser, försvinnanden, tortyr och dödsfall (Melander, 2005b). Dessutom när kvinnorna i ett samhälle är framgångsrika är detta ett positivt förknippat tecken till fredsbyggande (Gizelis, 2009; Gizelis, 2011). Respondent A6 sa att: *"det enda vi kan göra är att utbilda dem [dvs. unga tjejer] så att de klarar sig själva och inte behöver vara under någon makt."* Respondent D4 hävdade också att utbildning är ett *"starkt vapen för att slåss mot den orättvisa staten"* och *"när de utbildar sig själva ser vi mer potential i flickor än pojkar."* *"Hon relaterade till att två av hennes döttrar hade studerat och hur viktigt det är att de nu kan" ta hand om sig själva, tjäna sina egna pengar, hjälpa sin familj ekonomiskt och inte vara beroende av sina män ... Det är främst de tjejer som stöder*

sina familjer och det är något nytt för dem.” Sådan social förändring blir ett oundvikligt resultat av kvinnornas ansträngningar att söka en lösning på den turkisk-kurdiska konflikten.

Men alla har inte möjlighet att migrera och få utbildning. Respondent 13 frågade och tänkte på sina vänner och släktingar i Diyarbakir: *”Hur kan kvinnor utbilda sig och tänka på en ljusare framtid när dessa konflikter fortsätter? Det enda vi kunde tänka på var hur man ska överleva. Utbildning och jobb var ett sekundärt alternativ för oss.”* Men även i en sådan svår situation anser kvinnor att de har en viktig roll. Miki & Gündüs Hosgör (2011) hävdar att kurdiska migrantkvinnors höga fertilitetsnivåer är nära besläktade med en form av patriarki som syftar till att minimera kvinnors autonomi. Svarare 13 beskriver emellertid födelse som en form av uppror: *”Vi är vana vid explosioner, vi är vana att döda, men de får inte glömma att vi kan reproducera oss själva. Om de dödar en kurd, kan vi födda tio kurdiska barn!”*

Skälen till att få en utbildning handlar inte bara om ansträngningar för att lösa den turkisk-kurdiska konflikten utan en praktisk nödvändighet på grund av krigsolyckor. De intervjuade kvinnorna i Istanbul förklarade att år 2000 började kvinnor bli mer intresserade av utbildning, eftersom föräldrarna insåg att om kvinnor inte kan arbeta så finns det ingen annan att ta hand om dem om deras män hade dödats. Idag studerar kvinnor alltmer, men deras ambitioner är begränsade av dåliga ekonomiska förhållanden. När kvinnorna i Istanbul blev tillfrågade vad de hoppas på framtiden och vad de skulle förändra om de kunde, svarade respondent 14, (en ung kvinna) att regeringen skulle *”skapa bättre ekonomiska förutsättningar för kurderna. Det är självklart att vissa kurder kommer att bli tjuvar och kurdiska kvinnor kommer att prostituera sig själva för att vi inte har möjlighet att leva bättre. Omständigheterna tvingar oss att ta dessa vägar.”*

Vid denna tidpunkt måste hon sluta tala eftersom hon hade blivit så upprörd. Respondent 15, en ung kvinna ursprungligen från Mardin, avslutade intervjun i Istanbul med hoppfulla och stolta ord: *”Låt hela världen se att vad 100 män inte kan göra, det kan en enda kurdisk kvinna hantera enkelt.”* De andra kvinnorna skrattade med en stolthet i sina röster. De kramade sedan varandra för att säga hej då med ett leende och djupt sorgliga ögon.

6. Diskussion och slutsatser

Denna studie har varit en mycket intressant upplevelse för mig som författare eftersom jag har turkiskt ursprung men är uppväxt i ett annat land. Det är sorgligt att se dessa kvinnor lida, gråta och leva i en konfliktmiljö vilket orsakar enorm stress för dem. Det är också bedrövligt att få kännedom om att den turkiska befolkningen förtrycker och diskriminerar en annan etnisk grupp som bor i ett och samma land och delar samma religiösa och kulturella värderingar. Jag vill påpeka att jag har varit mycket påverkad av deras berättelser och blev känslig kring vissa påståenden. Trots att jag försökte bevara min forskaridentitet, ibland gick det inte, då jag blev väldigt känslfull när de berättade om sina upplevelser.

Det som gör denna studie unik är att ingen annan har skrivit om just hur den vanliga befolkningen (de kurdiska kvinnorna) upplever konflikten. Det finns enstaka studier som tar

upp hur kurdiska kvinnorna lever och kämpar i Turkiet men dessa är kvinnor som är politisk inblandade. Studierna som skriver om kurdiska kvinnorna berättar inte hur de känner sig och hur de upplever problemet, utan hur de kämpar för att få rättvisa för den kurdiska befolkningen.

Studiens syfte var att undersöka den turkisk-kurdiska konflikten ur ett genusperspektiv, samt svara på frågeställningarna genom att få en inblick i kvinnornas liv för att kunna förstå hur dessa kvinnor blir påverkade av konflikten, vad är deras upplevelser och hur handskas de med konflikten i Turkiet. Det var 35 kvinnor som intervjuades i fokusgruppintervjuer i Istanbul, Ankara och Diyarbakir. Kvinnorna var mellan 29–60 år gamla och deras ålder valdes avsiktligt för att kunna få ett bättre perspektiv om konfliktens påverkan.

Resultaten visar att kurdiska kvinnor inte lider endast av diskriminering som riktar sig direkt mot dem själva, utan de också sörjer när deras barn och män diskrimineras. De blir dubbelt marginaliserade, först av staten och sedan av det kemalistiska moderniseringsprojektet. De lider när de blir orättvist behandlade men det som gör mest ont är att deras barn inte får chansen att utbilda sig, att få ett bättre jobb och att de inte vågar berätta om sina bekymmer för sina män. De går igenom en psykisk tortyr dagligen.

Åtgärderna som de tar till för att bekämpa den onda cirkeln är att göra allt möjligt för att utbilda sina barn (speciellt tjejerna), att migrera till stora städer och att hitta ett nätverk där de kan samlas och prata om sina känslor och upplevelser.

Studien kan leda till vidare forskning för att få ett bättre och ett större perspektiv av samma problematik. Problemet är stort och möjligheterna små, men vi alla kan hjälpa dessa kvinnor för att få deras röst hörd. Såsom en av respondenterna säger: *"Ingen hör oss, ingen vet om oss, ingen förutom Gud"*. De är de tysta hjältarna.

7. Referenser

Abbas, Tahir and Yigit Hakki Ismail. (2016). *"Perspectives on Ethno-National Conflict Among Kurdish Families With Members in the PKK"*. *Terrorism and Political Violence*, 28:2, 297-315.

Bahar, Sensoy, Ozge. 2015. *"How do low-income Kurdish migrant families in Turkey negotiate child/adolescent characteristics in child labor decisions? Insights from Kurdish mothers"*. *Qualitative Social Work*.

Bahar, Sensoy Ozge (2015). How Do Low-income Kurdish Migrant Families in Turkey Negotiate Child/adolescent Characteristics in Child Labor Decisions? Insights from Kurdish Mothers. *Qualitative Social Work*, 15 (1), pp. 11-34.

Beardsley, Kyle (2008). Agreement without Peace? International Mediation and Time Inconsistency Problems. *American Journal of Political Science*, 52 (4), pp. 723–740.

Caprioli, Mary (2005). Primed for Violence: The Role of Gender Equality in Predicting Internal Conflict. *Internal Studies Quarterly*, 49 (2), p. 161–178.

Caprioli, Mary (2000). Gendered Conflict. *Journal of Peace Research*, 37 (1), pp. 53-68.

Caprioli, Mary, & Boyer, Mark (2001). Gender, Violence, and International Crisis. *Journal of Conflict Resolution* 45, pp. 503-518.

Celik, Betul Ayse. 2014 “A holistic approach to violence: Women parliamentarians’ understanding of violence against women and violence in the Kurdish issue in Turkey” *European Journal of Women's Studies*, vol.23 (1)

Celebi, Elif, Maykel Verkuyten, and Natasa Smyrnioti. 2016. "Support for Kurdish language rights in Turkey: the roles of ethnic group, group identifications, contact, and intergroup perceptions."

Collier, Paul, Elliott, V. L, Hegre, Havard, Hoeffler, Anke, Reynal-Querol, Marta & Sambanis, Nicholas (2003). *Breaking the Conflict Trap: Civil War and Development Policy*. Washington, DC: World Bank.

Demeritt, Jacqueline H. R. & Nichols, Angela D. (2014) Female Participation and Civil War Relapse. *Civil Wars* 16 (3), pp. 362.

Gizelis, Theodora-Ismene (2009). Gender Empowerment and United Nations Peacebuilding. *Journal of Peace Research*, 46 (4), pp. 505-523.

Gizelis, Theodora-Ismene (2011). A Country of Their Own: Women and Peacebuilding. *Conflict Management and Peace Science*, 28 (5), pp. 522-542.

Gündüz-Hosgör, Ayse & Smits, J. (2002) Intermarriage between Turks and Kurds in Contemporary Turkey. *European Sociological Review*, 18 (4), p.424.

Gökalp, Deniz. 2010. “A gendered analysis of violence, justice and citizenship: Kurdish women facing war and displacement in Turkey” *Women's Studies International Forum*. Volume 33, Issue 6, Pages 561–569

Gökalp, Deniz. 2016. A gendered analysis of violence, justice and citizenship: Kurdish women facing war and displacement in Turkey. *Women's Studies International Forum*. 33 (6), pp. 561–569

Hassanpour, A. (1992). *Nationalism and language in Kurdistan, 1918–1985*. San Francisco: Mellen Research University Press.

Hudson, Valerie, Ballif-Spanvill, Bonnie, Caprioli, Mary, & Emmett, Chad F. (2012). *Sex and World Peace*. New York: Columbia University Press.

Hylander, Ingrid. 2001. ” Fokusgrupper som kvalitativ datainsamlingsmetod”. FOG-Rapport nummer 42.

Kuehnast, Kathleen, de Jonge Oudraat, Chantal & Hernes, Helga (2011). *Women and War: Power and Protection in the 21st Century*. Washington, DC: US Institute of Peace.

Kuzu, Durkan. 2016. "The politics of identity, recognition and multiculturalism: the Kurds in Turkey."

May, S. (2001). *Language and minority rights: Ethnicity, nationalism, and the politics of language*. New York/London: Routledge.

Melander, Erik (2005a). Gender Equality and Intrastate Armed Conflict. *International Studies Quarterly*, 49 (4), p. 695–714.

Melander, Erik (2005b) Political Gender Equality and State Human Rights Abuses. *Journal of Peace Research* 42 (2), pp. 149–166.

Miki, Suzuki Him, & Gündüz-Hoşgör Ayşe (2011). Reproductive practices: Kurdish women responding to patriarchy. *Women's Studies International Forum* vol.34.

Mojab, Shahrzad (ed.) (2001). *Women of A Non-State Nation: The Kurds*. California: Mazda Publishers.

Pluemper, Thomas & Neumeyer, Eric (2006). The Unequal Burden of War: The Effect of Armed Conflict on the Gender Gap in Live Expectancy. *International Organisation* 60 (3).

Polat, Nihat, and Diane L. Schallert. 2013. "Kurdish adolescents acquiring Turkish: Their self-determined motivation and identification with L1 and L2 communities as predictors of L2 accent attainment."

Regan, Patrick M. & Paskeviciute, Aida (2003). Women's Access to Politics and Peaceful States," *Journal of Peace Research*, 40 (3), pp. 287-302.

Sevinclidir, Pinar (2016, 27 March). Kurds in Turkey: Crushed hopes after conflict in Diyarbakir. *BBC News*. Retrieved from <http://www.bbc.com/news/world-europe-35870831>.

Sezgin, Dilara, and Melissa A. Wall. 2005. "Constructing the Kurds in the Turkish press: a case study of *Hürriyet* newspaper."

Skutnabb-Kangas, T., & Bucak, S. (1995). Killing a mother tongue: How the Kurds are deprived of linguistic human rights. In T. Skutnabb-Kangas & R. Phillipson (Eds.), *Linguistic human rights: Overcoming linguistic discrimination* (pp. 347–370). Berlin: Mouton de Gruyter.

Skutnabb-Kangas, T., Phillipson, R., Mohanty, A., & Panda, M. (Eds.) (2009). *Social justice through multilingual education*. Bristol, UK: Multilingual Matters.

Wedel, Heidi (2000). Migration and Displacement: Kurdish Migrants in Istanbul in the 1990's. In Ferhad Ibrahim & Gülistan Gürbey (eds.) *The Kurdish Conflict in Turkey. Obstacles and Chances for Peace and Democracy*. (pp. 181-193) New York: St. Martin's Press.

Weiss, Nerina (2010). Falling from grace: Gender norms and gender strategies in Eastern Turkey. *New Perspectives on Turkey*, 42, pp. 55-76

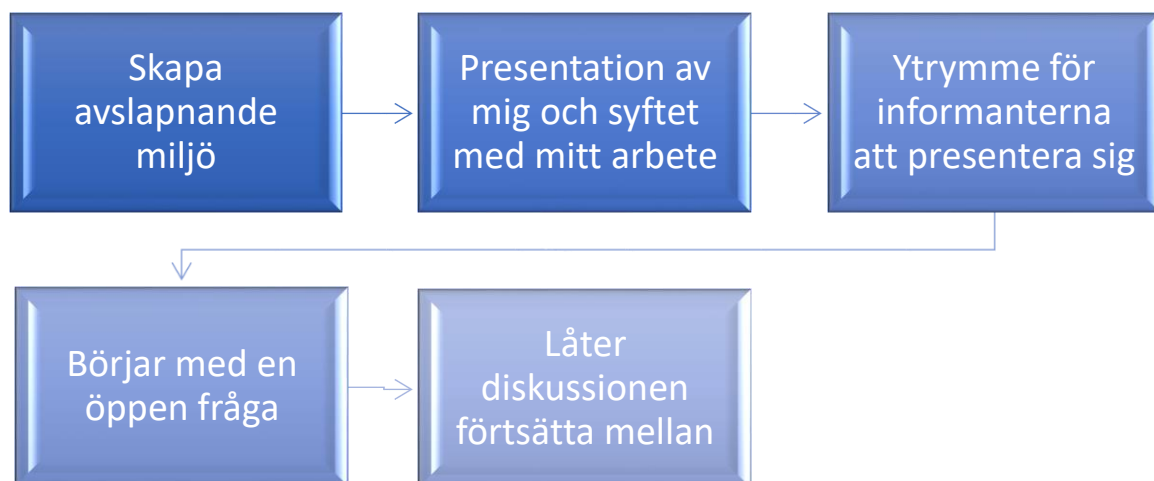
Wolf, Judith (2004). Aspekter des Geschlechterverhältnisses in der Guerilla der PKK/KADEK unter besonderer Berücksichtigung des Ehrbegriffs (Judith Wolf). In *Gender in Kurdistan und der Diaspora*, eds. Siamend Hajo, et al. Munster: Unrast.

Yüksel, Metin (2006). The encounter of Kurdish women with nationalism in Turkey. *Middle Eastern Studies*, 42 (5), p. 777–802.

Zeyrek, Suat. 2013. "The Role of Kurds in the Struggle for the Foundation of Turkish Republic." *Journal Of History, Culture & Art Research / Tarih Kültür Ve Sanat Arastirmalari Dergisi* 2, no. 1: 20-32.

8. Bilagor

8.1. Bilaga 1: Tillvägagångssätt

8.2. Bilaga 2: Intervjuguiden

1. Hur påverkas en kurdisk kvinna i Turkiet?
2. Hur handskas ni med denna konflikt?